

Bijlage 2 - Participatieverslag

Leiden is een levendige stad, een stad van ontdekkingen, waar hard wordt gewerkt om in de toekomst ook nog steeds een levendige en aantrekkelijke stad te zijn. Afgelopen periode is daarom gewerkt aan een toekomstvisie voor de stad: de Omgevingsvisie Leiden 2040. Het is een strategische visie op hoofdlijnen voor de lange termijn over de fysieke leefomgeving. Kortom het gaat over hoe de stad er over 20 jaar uitziet.

In 2019 is de eerste Omgevingsvisie Leiden 2040 (versie 1.0) door de gemeenteraad vastgesteld. Bij het maken van deze eerste omgevingsvisie zijn verschillende middelen ingezet en is intensief met de stad gesproken. De opgehaalde ideeën en opmerkingen over hoe Leidenaren over de toekomst van Leiden vertellen, dromen en schetsen zijn vastgelegd in de Leidse waarden en verhaallijnen van de omgevingsvisie 1.0.

Deze 1.0 versie van de Omgevingsvisie Leiden 2040 had nog geen integrale visiekaart. Met de aanvullingen en verrijkingen op het gebied van het groen-blauwe raamwerk, duurzame mobiliteit, bodem als fundament en een aantrekkelijk vestigingsklimaat met wonen, voorzieningen en duurzame economie, is in deze omgevingsvisie toegewerkt naar een samenhangend toekomstverhaal met een integrale visiekaart voor de gehele stad.

Doel en participatieniveau

Bij de doorontwikkeling van deze Omgevingsvisie Leiden 2040 (versie 1.1) zijn inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere partijen wederom betrokken, dit als vervolgstap op de intensieve participatie van de Omgevingsvisie 1.0. We zijn niet op nul begonnen, we bouwen voort op basis van de gemaakte afspraken, eerder opgehaalde participatieopbrengsten en de Leidse waarden en verhaallijnen uit de omgevingsvisie Leiden 2040 versie 1.0. Dit is om twee redenen op een andere manier georganiseerd dan bij het proces van de Omgevingsvisie 1.0. Veel ideeën en reacties die zijn opgehaald bij het participatieproces van de 1.0-versie waren nog actueel en relevant. Daarnaast is in de tussentijd veel nieuw beleid ontwikkeld met

bijbehorende participatieprocessen en gemaakte afspraken, zoals het mobiliteitsbeleid, de Regionale Energie Strategie, de woonvisie, autoluwe binnenstad en gebiedsvisie Stationsgebied. Deze omgevingsvisie is als het ware de strik om al die eerdere gesprekken. Daarom lag in dit participatieproces het accent met name op het inzichtelijk maken van het samenspel tussen de verschillende opgaven, ambities en

richtinggevende keuzes voor Leiden 2040 en het ophalen van aanvullingen en aanscherpingen op de

gepresenteerde inhoud. Dit traject is daarom minder groots opgezet. Waarbij het informeren van de stad de belangrijkste actie was en het raadplegen van de stad gericht is gedaan.

Aanpak

Het ontwikkelen van een samenhangende visie voor de stad is een puzzel. Het gaat namelijk over de toekomstige fysieke leefomgeving en niet over de dagelijkse werkelijkheid, over verschillende gebieden (schaalniveaus) en diverse opgaven. Per doelgroep zijn passende middelen en/of gespreksvormen ingezet.

Met wie zijn gesprekken gevoerd?

In de periode februari 2020 tot en met januari 2021 hebben diverse participatieactiviteiten en informatieve activiteiten plaatsgevonden. De gesprekken vonden vooral plaats in het najaar van 2020. Er zijn diverse presentaties gegeven en gesprekken gevoerd met belangenvertegenwoordigers, stadmakers en adviesraden. Ook is er gelegenheid geweest voor alle inwoners van de stad om mee te praten over de verschillende onderdelen van de omgevingsvisie. Zo is er op 27 oktober een webtalk voor de hele stad georganiseerd en was er de mogelijkheid om een enquête over de omgevingsvisie in te vullen. Informatie over de omgevingsvisie en de daarbij behorende proces was te vinden via www.doemee.nl. De stadsbijeenkomst is aangekondigd door middel van een paginagroot informatief artikel in de Stadskrant, met daarin korte uitleg over waarom een omgevingsvisie wordt gemaakt en een beknopte uitleg van de verschillende onderdelen die in de omgevingsvisie staan. Daarnaast waren de aankondigingen van de webtalk en de enquête en de uitnodiging aan iedereen om mee te doen, opgenomen in meerdere artikelen en via social media.

De deelnemers aan de participatiegesprekken met de belangenvertegenwoordigers, stadmakers en de adviesraden zijn of direct of via de gemeentelijke organisatie benaderd. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van de lijst met geïnteresseerden; mensen die hebben aangegeven informatie te willen ontvangen en op de hoogte gehouden willen worden over ontwikkelingen rondom de omgevingsvisie.

Opzet gesprekken

De gesprekken en (online) bijeenkomsten zijn over het algemeen als zeer positief ervaren. Het kijkje in de keuken van de omgevingsvisie, de uiteenzetting van de vier ruimtelijke thema's met bijbehorende stadskeuzes in combinatie met het meedenken en praten aan de hand van onderstaande vragen werden als informatief en laagdrempelig ervaren.

Tijdens de gesprekken met verschillende doelgroepen in de stad, hebben we grotendeels dezelfde opzet gebruikt waarbij we aftrapt met de presentatie kijkje in de keuken, waarna vervolgens de volgende vragen werden gesteld:

- Wat spreekt je aan in de omgevingsvisie Leiden 2040?
- Waar zitten zorgen?
- Welke activiteiten hebben volgens u prioriteit?
- Welke rol ziet u voor uzelf?

Overzicht participatie activiteiten

Activiteiten	Wanneer	Wie	Doel
Stadmakers werkplaats Vestigingsklimaat	17 februari 2020	Stadsmakers (gemêleerde groep mensen met verschillende gebruikers, ondernemers, bouwende en ontwikkelende partijen in de stad. Ook Leidse ambtenaren denken actief mee.) Circa 50 stadmakers hebben zich gebogen over de vraag hoe het staat met het vestigingsklimaat in Leiden en wat er eventueel verbeterd kan worden, kijkend naar de toekomst 2040.	<p>Met elkaar in gesprek hoe Leiden het vestigingsklimaat kan versterken en eerste aandachtspunten voor de omgevingsvisie meegeven.</p> <p>Voorafgaand aan de gesprekken heeft Gerlof Rienstra, adviseur op het gebied van de ruimtelijke economie, inzicht gegeven hoe Leiden er economisch voor staat en waar wat hem betreft aandachtspunten liggen om mee te nemen in de gesprekken. Vervolgens is er via mentimeter opgehaald wat eerste ideeën zijn bij vestigingsklimaat en wat Leiden hierin kan versterken. Vervolgens zijn de deelnemers in groepen aan de slag gegaan aan moodboards gewerkt.</p>
Informatief gesprek met Dunea en Hoogheemraadschap van Rijnland	7 juli 2020	Dunea en Hoogheemraadschap van Rijnland	Kijkje in de keuken bij de omgevingsvisie, informatief gesprek en het ophalen van ideeën en aandachtspunten vanuit het werkveld van beide organisaties.
Informatief gesprek GGD en Veiligheidsregio	9 juli 2020	GGD Hollands Midden en Veiligheidsregio Holland Midden	Kijkje in de keuken bij de omgevingsvisie, informatief gesprek en het ophalen van ideeën en aandachtspunten vanuit het werkveld van beide organisaties.
Regiogesprek Hart van Holland	22 september 2020	Regiogemeenten Hart van Holland	Uitwisseling Stand van zaken Omgevingsvisies per gemeente, nieuwe ideeën, inspiratie voeren de boventoon.
Stadmakers werkplaats	28 september 2020	Stadsmakers (gemêleerde groep mensen met verschillende	Kijkje in de keuken bij de omgevingsvisie en bijbehorende stadskeuzes. Waarna de

		gebruikers, ondernemers, bouwende en ontwikkelende partijen in de stad. Ook Leidse ambtenaren denken actief mee.) 39 deelnemers	stadsbouwmeester Hilde Blank in gesprek gaat met de stadmakers, waarbij aandachtspunten kunnen worden meegegeven en vragen gesteld kunnen worden.
Verdiepend gesprek met Dunea en Hoogheemraadschap van Rijnland	6 oktober 2020	Dunea en Hoogheemraadschap van Rijnland	Doornemen van de vier thema's vanuit de expertise van de veiligheidsregio en mogelijkheid voor aandachtspunten/ aanscherpingen/ risico's.
Erfgoedtafel	12 oktober 2020	Leden van de bestaande erfgoedtafel	Kijkje in de keuken bij de omgevingsvisie en bijbehorende stadskeuzes, waarbij aandachtspunten kunnen worden meegegeven en vragen gesteld kunnen worden.
Stadspecial Omgevingsvisie in de stadskrant	13 oktober 2020	Alle inwoners	Het doel van dit artikel was om de Leidenaren te informeren over de omgevingsvisie Leiden 2040 en uit te nodigen voor de webtalk op 27 oktober 2020 en het invullen van digitale enquête
Verdiepend gesprek Veiligheidsregio	15 oktober 2020	Veiligheidsregio Holland Midden	Doornemen van de 4 dimensies vanuit de expertise van de veiligheidsregio en mogelijkheid voor aandachtspunten /aanscherpingen/ risico's.
Gesprek met Leidse Milieuraad	15 oktober 2020	Leidse Milieuraad	Kijkje in de keuken en toelichting bij de omgevingsvisie, OER en bijbehorende samenhangende stadskeuzes. Vervolgens in gesprek waarbij aandachtspunten kunnen worden meegegeven en vragen gesteld kunnen worden.
Webtalk Omgevingsvisie Leiden 2040	27 oktober 2020	Alle inwoners van Leiden en geïnteresseerden. Op de avond zelf hebben ca 51 mensen deelgenomen aan deze webtalk. Ook was het mogelijk om de webtalk terug te kijken voor iedereen die niet bij de avond zelf aanwezig kon zijn. De webtalk is iets meer dan 200 keer bekeken	Kijkje in de keuken en toelichting bij de omgevingsvisie en bijbehorende samenhangende stadskeuzes. Vervolgens in gesprek over wat aanspreekt, waar zorgen zitten. Het accent lag op het delen van informatie, waarbij we benieuwd waren naar de reacties en vragen

		op youtube.	die de gepresenteerde inhoud opriepen.
Digitale enquête omgevingsvisie Leiden 2040	2 t/m 11 november 2020	Alle inwoners van Leiden en geïnteresseerden. De enquête is door 31 mensen ingevuld.	De vragenlijst is in lijn met de webtalk van 27 oktober en bevat ook veel informatie. Via de vragenlijst en de webtalk hopen we meer informatie te geven over hoe de Omgevingsvisie Leiden 2040 er uit gaat zien en kan iedereen reageren op de koers die we richting 2040 varen.
Sociale tafel	7 januari 2021	Diverse partners in de stad die via het Sociaal Domein benaderd zijn. 20 deelnemers hadden zich voor deze digitale bijeenkomst aangemeld	Kijkje in de keuken en toelichting bij de omgevingsvisie en bijbehorende samenhangende stadskeuzes. Vervolgens in gesprek waarbij aandachtspunten kunnen worden meegegeven en vragen gesteld kunnen worden.
Week van de hoogbouw	11 – 15 januari	Alle inwoners van Leiden en geïnteresseerden. Er is een enquête uitgezet, zijn digitale gespreksavonden over hoogbouw georganiseerd en is er een stadsmakersgesprek georganiseerd met experts en raadpleegden we het Leiden Panel met een aparte vragenlijst.	Doel was om specifiek over het aspect hoogbouw, wat opgenomen is in de omgevingsvisie, te participeren. Er is gekeken waar de wensen en zorgen zitten in de stad.

Aandachtspunten op hoofdlijnen

De reacties en aanvullingen die voortkwamen uit deze gesprekken en de enquête zijn meegenomen in het proces en verwerkt in het samenhangende verhaal en passend gemaakt bij het detailniveau van de omgevingsvisie. Hieronder zijn de aandachtspunten op hoofdlijnen weergegeven.

Over het algemeen

Blijf de verbinding met diverse thema's maken, want dat geeft de meerwaarde aan om te investeren. Zorgen zitten op onder meer de betaalbaarheid, de compactheid van de stad. Ook is aangegeven dat er meer concretisering gewenst is "hoe en wat gaan we doen". Verder: erken dat sommige thema's elkaar kunnen bijten. Er werd aandacht gevraagd voor sociale samenhang, waarbij de stad ook sociaal gezien een goede plek is om met elkaar te wonen. Zoek afstemming en samenwerking in de regio.

Over de uitvoering werden ook enkele aandachtspunten meegegeven:

1. Zorg dat het niet bij woorden alleen blijft; en geef het een eigen Leidse kleur/identiteit.
2. Heb aandacht voor realiteitszin.
3. Blijf concreet en beland niet in utopische gedachten.
4. Blijf bijstellen waar nodig in de reis naar 2040. Check ieder jaar of het plan nog past of dat het moet worden bijgesteld omdat de tijd of nieuwe ontwikkelingen het heeft ingehaald.
5. Heb aandacht voor de financiële gevolgen

Bij de vier overkoepelende thema's

Het Groen-Blauwe raamwerk

- Versterk vergroenen waar mogelijk en het versterken van het groen-blauwe netwerk.
- Groen voor biodiversiteit, maar ook als beweegvriendelijke ring en verkoeling in een dicht bebouwde stad.
- Meer aandacht voor het blauw in het groen-blauwe verhaal, denk aan waterkwaliteit, transport over water, routes, recreatie, milieu etc.
- Aandacht voor de verbetering van leefbaarheid, luchtkwaliteit en omgevingslawaaï.
- Aandacht voor hittestress en preventief inzetten op klimaatverandering
- Aandacht voor dieren en biodiversiteit
- Aandacht voor klimaatadaptief inrichten
- Mensen zien bij dit thema ook een rol voor zichzelf.

Aantrekkelijk Vestigingsklimaat

- Benoem de diverse economische clusters en geef aan dat die elkaar kunnen versterken wanneer ze meer met elkaar verbonden worden.
- Aandacht voor functiemenging, waarbij er multifunctionele wijken kunnen ontstaan.
- Heb aandacht voor nieuwe economie (en banen) die we willen we faciliteren als stad.
- Houd aandacht voor de bevordering van de inclusieve stad
- Inzetten op dubbel ruimtegebruik.
- Aandacht voor woningbouwopgave en betaalbaarheid
- Zorg bij groei ook voor voldoende en passende voorzieningen (zoals sport, onderwijs, etc.).
- Heb oog voor kwetsbare groepen
- Maak afspraken in de regio.
- Aandacht voor veiligheid
- Aandacht voor hoogtes
- Benadruk dat Leiden niet op zichzelf staat
- Aandacht voor bedrijven

Duurzame mobiliteit

- Aandacht om meer in te zetten op openbaar vervoer, fietsen en wandelen.
- Aandacht voor stadsdistributie en hubs
- Samenwerking op regionaal niveau en met andere partners in de mobiliteitswereld
- Duurzame mobiliteit wordt als belangrijk beschouwd.
- Aandacht voor nieuwe duurzame concepten
- Aandacht voor rol van de auto

Bodem als fundament

- Aandacht voor drinkwater en afvalwater
- Aandacht voor inzet op het beter afstemmen van belangen/ ontwikkelingen en versterken van de samenwerking op korte en lange termijn in de ondergrond
- met het oog op het beperken van maatschappelijke kosten
- Aandacht voor duurzame energie en energie neutrale oplossingen
- Aandacht bij energietransitie en bijbehorende innovaties dat het op een veilige manier wordt ingepast
- Aandacht voor belang van continue levering vitale infrastructuur
- Aandacht voor datanetwerken

Overzicht van kosten

Vanwege de uitgebreide participatie bij de vorige omgevingsvisie en andere lopende gesprekken bij andere beleids- en gebiedsontwikkelingen is deze omgevingsvisie met een beperkt participatie en communicatiebudget uitgevoerd. De kunst is om het samenspel tussen de verschillende opgaven en keuzes waar Leiden in 2040 voor staat inzichtelijk te maken en op een toegankelijke manier te vertellen, die past bij de leefwereld van de mensen in de stad. Doormiddel van een publieksversie wordt getracht om de inhoud van de omgevingsvisie op een beknopte manier te vertellen.

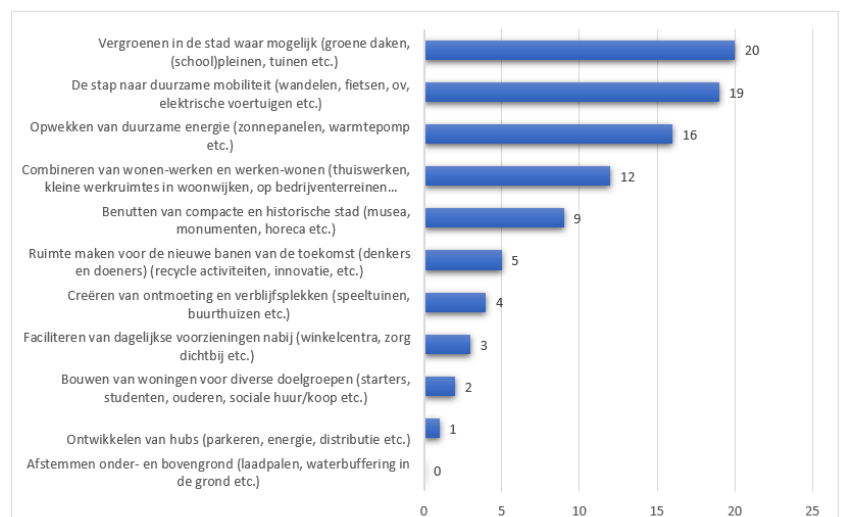
De kosten van de online gesprekken met belangenvertegenwoordigers, partners en adviesraden zijn over het algemeen interne kosten, alsook de inzet van communicatie. Wegens de corona-maatregelen moesten de activiteiten rondom de omgevingsvisie op een andere manier georganiseerd worden. Dit heeft tot meer digitale activiteiten geleid.

- Publieksversie (deels P.M.) € 680
- Communicatie uitingen € 1.687
- Webtalk € 8.920

We blijven in gesprek

Op weg naar 2040 moeten we keuzes maken en gaan we aan de slag. Dit doen we weloverwogen en steeds in samenhang met elkaar. Door met de stad en verschillende partners hierover in gesprek te blijven in verschillende processen en projecten, werken we aan dit samenhangende toekomstverhaal. Samen maken we van Leiden de

Waar ziet u een rol voor u zelf? (meerdere antwoorden mogelijk)

aantrekkelijke, leefbare, duurzame, gezonde, inclusieve en ondernemende stad die we voor ogen hebben.